

Wykład:

BUDŻET PAŃSTWA

Budżet państwa

Budżet - jest rocznym planem finansowym, obejmującym dochody i wydatki państwa oraz wskazującym źródła pokrycia niedoboru lub rozdysponowania nadwyżki.

USTAWA BUDŻETOWA NA ROK 2014 [2015, 2016, 2017, 2018, 2019] z dnia 24 stycznia 2014 r.

Art. 1.

1. Ustala się, zgodnie z załącznikiem nr 1, łączną kwotę podatkowych i niepodatkowych dochodów budżetu państwa w wysokości 277 782 mln zł [297 252 mln zł (2015)], [296 879 mln zł (2016)], [325 426 mln zł (2017)], [355 705 mln zł (2018)], [387 734 mln zł (2019)].

2. Ustala się, zgodnie z załącznikiem nr 2, łączną kwotę wydatków budżetu państwa w wysokości 325 287 mln zł [343 332 mln zł (2015)], [351 499 mln zł (2016)], [384 771 mln zł (2017)], [397 197 mln zł (2018)], [416 234 mln zł (2019)].

3. Deficyt budżetu państwa ustala się na dzień 31 grudnia 2014 r. na kwotę nie większą niż 47 505 mln zł [46 080 mln zł (2015)], [54 620 mln zł (2016)], [59 345 mln zł (2017)], [41 492 mln zł (2018)], [28 500 mln zł (2019)].

Dochody budżetu państwa w Polsce, 2010-2018

Wskaźnik	Jedn.	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Dochody budżetu państwa ogółem	w mln zł	250 303	277 557	287 595	279 151	283 543	289 137	314 684	350 499	380 048
dochody podatkowe ogółem	w mln zł	222 553	243 211	248 275	241 651	254 781	259 674	273 138	315 309	349 354
w tym:										
z podatku od towarów i usług (VAT)	w mln zł	107 880	120 832	120 001	113 412	124 262	123 121	126 584	156 801	174 947
z podatku akcyzowego	w mln zł	55 685	57 964	60 450	60 653	61 570	62 809	65 749	68 261	72 108
z podatku dochodowego od osób prawnych	w mln zł	21 770	24 862	25 146	23 075	23 266	25 813	26 381	29 811	34 641
z podatku dochodowego od osób fizycznych	w mln zł	35 593	38 075	39 809	41 291	43 022	45 040	48 232	52 668	49 514

Źródło: GUS, 2019.

Wpływy budżetowe, 2018

Wyszczególnienie	Wpływy budżetowe w tys. zł	% wpływów
Podatek od towarów i usług	174 947 071	42,4%
Podatek dochodowy od osób fizycznych bez odliczenia udziałów dla jednostek samorządu terytorialnego	110 815 264	26,9%
Podatek akcyzowy	72 108 486	17,5%
Podatek dochodowy od osób prawnych bez odliczenia udziałów dla jednostek samorządu terytorialnego	44 339 776	10,7%
Podatek od niektórych instytucji finansowych	4 507 386	1,1%
Cła	4 034 596	1,0%
Podatek od gier	1 901 915	0,5%
	412 654 494	100,0%

Wpływy podatkowe w % PKB

Źródło: OECD.

Country	1995	2000	2007	2009	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Australia	28,2	30,4	29,6	25,8	26,1	27,1	27,3	27,6	28,2	27,8	..
Austria	41,0	42,1	40,5	41,0	41,3	42,0	42,8	43,1	43,7	42,7	41,8
Belgium	42,8	43,8	42,4	42,0	43,1	44,2	45,2	45,0	44,8	44,2	44,6
Canada	34,9	34,9	32,3	31,4	30,5	31,0	30,9	31,2	32,0	31,7	32,2
Czech Republic	34,9	32,5	34,3	32,4	33,3	33,7	34,1	33,1	33,3	34,0	34,9
Denmark	48,0	48,1	47,7	46,4	44,8	45,5	45,9	48,6	45,9	45,9	46,0
Estonia	36,2	30,9	31,1	34,9	31,5	31,7	31,7	32,8	33,9	34,7	33,0
Finland	44,5	45,8	41,5	40,9	42,0	42,7	43,6	43,8	43,9	44,1	43,3
France	41,9	43,1	42,4	41,3	43,2	44,3	45,2	45,3	45,2	45,3	46,2
Germany	36,2	36,3	34,9	36,1	35,7	36,4	36,8	36,8	37,1	37,6	37,5
Greece	27,6	33,1	30,9	29,6	33,6	35,5	35,5	35,9	36,4	38,6	39,4
Hungary	41,0	38,7	39,6	39,0	36,4	38,5	38,1	38,2	39,0	39,2	37,7
Iceland	30,4	36,2	38,7	32,0	34,4	35,2	35,8	38,6	36,7	36,4	37,7
Ireland	31,8	30,9	30,4	27,0	27,3	27,5	28,2	28,5	23,1	23,0	22,8
Italy	38,6	40,6	41,7	41,9	41,9	43,9	44,1	43,5	43,3	42,9	42,4
Japan	26,4	26,6	28,5	27,0	27,5	28,2	28,9	30,3	30,7	30,6	..
Korea	19,0	21,5	24,8	23,6	24,2	24,8	24,3	24,6	25,2	26,3	26,9
Luxembourg	35,3	37,2	37,2	39,0	37,0	38,4	38,2	37,4	36,8	37,1	38,7
Netherlands	39,0	36,8	36,3	35,4	35,9	36,0	36,5	37,5	37,4	38,8	38,8
New Zealand	35,8	32,9	34,5	31,0	30,5	32,1	31,1	32,4	33,0	32,1	32,0
Norway	40,9	42,6	42,9	42,0	42,1	41,5	39,9	38,9	38,3	38,0	38,2
Poland	36,1	32,7	34,5	31,3	31,9	32,1	31,9	32,0	32,4	33,6	33,9
Portugal	28,9	30,6	31,3	29,5	32,3	31,8	34,1	34,3	34,6	34,4	34,7
Slovak Republic	39,6	33,6	28,8	28,4	28,6	28,3	30,2	31,2	32,3	32,7	32,9
Slovenia	38,4	36,6	37,1	36,2	36,5	36,9	36,7	36,5	36,6	37,0	36,0
Spain	31,3	33,4	36,4	29,8	31,2	32,2	33,1	33,7	33,8	33,5	33,7
Sweden	45,6	49,0	44,9	44,0	42,5	42,6	42,9	42,6	43,3	44,1	44,0
Switzerland	25,5	27,6	26,1	27,1	27,0	26,8	26,9	27,0	27,7	27,8	28,5
United Kingdom	32,1	34,7	34,1	32,3	33,5	32,8	32,6	32,2	32,5	33,2	33,3
United States	26,7	28,4	26,9	23,3	23,9	24,1	25,7	25,9	26,2	26,0	27,1

Kraj	PIT (2018) najwyższa stawka	CIT (2018)	VAT (2019) stawka podstawowa	VAT (2019) stawki zredukowane
Australia	47,0	30,0	10,0	0,0
Austria	55,0	25,0	20,0	10,0/13,0
Belgia	52,9	29,6	21,0	0,0/6,0/12,0
Kanada	53,5	26,8	5,0	0,0
Czechy	15,0	19,0	21,0	10,0/15,0
Dania	55,9	22,0	25,0	0,0
Estonia	20,0	20,0	20,0	0,0/9,0
Finlandia	51,1	20,0	24,0	0,0/10,0/14,0
Francja	55,4	34,4	20,0	2,1/5,5/10,0
Niemcy	47,5	29,8	19,0	7,0
Grecja	55,0	29,0	24,0	6,0/13,0
Węgry	15,0	9,0	27,0	5,0/18,0
Islandia	46,2	20,0	24,0	0,0/11,0
Irlandia	48,0	12,5	23,0	0,0/4,8/9,0/13,5
Włochy	47,2	27,8	22,0	4,0/5,0/10,0
Japonia	55,9	29,7	8,0	-
Korea Płd.	46,2	27,5	10,0	0,0
Luksemburg	45,8	26,0	17,0	3,0/8,0/14,0
Holandia	52,0	25,0	21,0	9,0
Nowa Zelandia	33,0	28,0	15,0	0,0
Norwegia	38,4	23,0	25,0	0,0/12,0/15,0
Polska	32,0	19,0	23,0	5,0/8,0
Portugalia	53,0	31,5	23,0	6,0/13,0
Słowacja	25,0	21,0	20,0	10,0
Słowenia	50,0	19,0	22,0	9,5
Hiszpania	43,5	25,0	21,0	4,0/10,0
Szwecja	57,1	22,0	25,0	0,0/6,0/12,0
Szwajcaria	41,7	21,1	7,7	0,0/2,5/3,7
Wielka Brytania	45,0	19,0	20,0	0,0/5,0
USA	43,7	25,8		

Podatki w krajach OECD

Źródło: OECD.

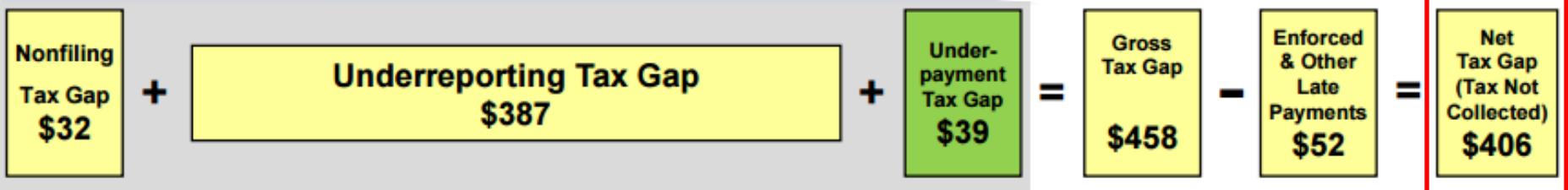
Luka podatkowa

Według amerykańskiej Internal Revenue Service luka podatkowa pozwala zmierzyć skalę, w jakiej podatnicy nie składają zeznań podatkowych i nie płacą podatku na czas.

Jest ona definiowana jako różnica pomiędzy kwotą podatków, które powinny zostać zapłacone, a kwotą, która faktycznie trafia do budżetu państwa.

Średnia luka podatkowa w USA (w mld USD), 2008-2010

True Tax Liability \$2,496		
Net Tax Gap \$406	Tax Eventually Collected \$2,090	(Net Compliance Rate = 83.7% of tax liability)
 Gross Tax Gap \$458	Tax Paid Voluntarily and Timely \$2,038	(Voluntary Compliance Rate = 81.7% of tax liability)

By Type of Tax

Individual Income Tax \$26	Individual Income Tax \$264						Individual Income Tax \$29	Individual Income Tax \$319	Individual Income Tax \$28	Individual Income Tax \$291
	Non-Business Income \$64	Business Income \$125	Income Offsets \$19	Filing Status \$5	Other Taxes \$1	Credits \$40				
				Unrelated Business Taxable Income	Marital Deduction	Estate Tax				
Corporation Income Tax #	Corporation Income Tax \$41					Corporation Income Tax \$3	Corporation Income Tax \$44	Corporation Income Tax \$9	Corporation Income Tax \$35	
	Small Corporations \$13	Large Corporations \$28								
Self-Employment Tax \$4	Employment Tax \$81					Employment Tax \$6	Employment Tax \$91	Employment Tax \$12	Employment Tax \$79	
	FICA Withholding \$15	Self-Employment Tax \$65	Unemployment \$1							
Estate Tax \$2	Estate Tax \$1					Estate Tax \$1	Estate Tax \$4	Estate Tax \$3	Estate Tax \$1	
Excise Tax #	Excise Tax #					Excise Tax \$0.4	Excise Tax 0.4	Excise Tax \$0.2	Excise Tax \$0.2	

Categories of Estimates

- Actual Amounts
- Updated Estimates
- No Estimates Available

Źródło: Internal Revenue Service, 2016.

Luka w VAT w państwach UE w latach 2016-2017 (1)

(jako % dochodów potencjalnych)

Źródło: CASE 2019.

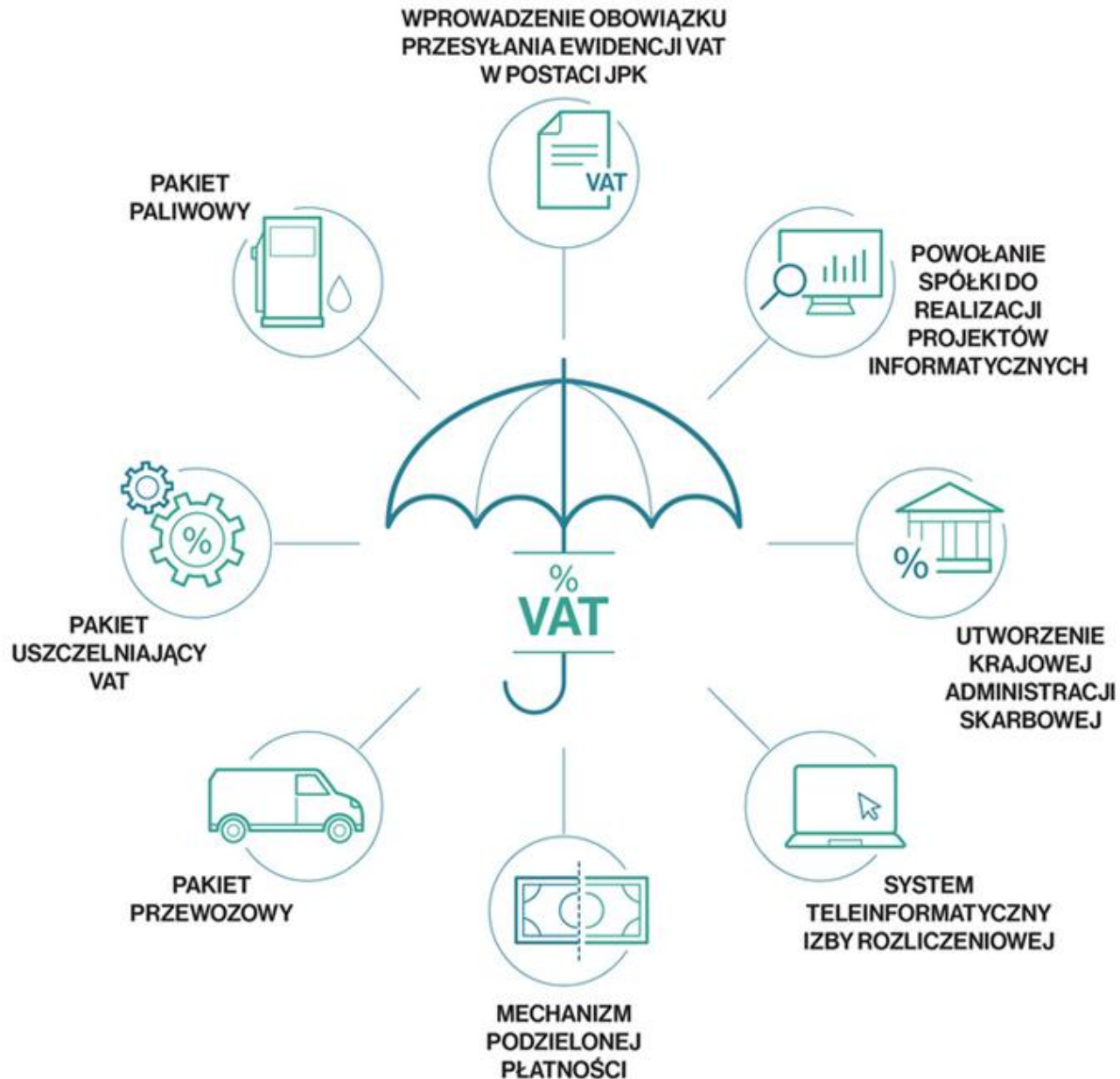
MS	2016				2017				VAT Gap Change (pp)
	Revenues	VTTL	VAT Gap	VAT Gap (%)	Revenues	VTTL	VAT Gap	VAT Gap (%)	
BE	28750	32615	3865	11.9%	29763	33759	3996	11.8%	0.0
BG	4417	5020	603	12.0%	4664	5289	625	11.8%	-0.2
CZ	13091	15355	2264	14.7%	14721	16803	2082	12.4%	-2.3
DK	26735	29113	2378	8.2%	27931	30166	2235	7.4%	-0.8
DE	218779	242441	23662	9.8%	226582	251598	25016	9.9%	0.2
EE ←	1974	2101	126	6.0%	2148	2270	122	5.4%	-0.7
IE	12826	14767	1941	13.1%	13278	15215	1938	12.7%	-0.4
EL ←	14333	20769	6436	31.0%	14642	22041	7399	33.6%	2.6
ES ←	70705	72729	2024	2.8%	74107	75913	1806	2.4%	-0.4
FR	154490	169784	15294	9.0%	161932	173962	12030	6.9%	-2.1
HR	6016	6519	503	7.7%	6485	6944	459	6.6%	-1.1
IT ←	102378	139422	37044	26.6%	107901	141530	33629	23.8%	-2.8
CY	1664	1750	87	5.0%	1851	1862	11	0.6%	-4.4
LV	2032	2342	310	13.2%	2164	2549	385	15.1%	1.9
LT	3026	4054	1027	25.3%	3310	4429	1119	25.3%	-0.1
LU ←	3436	3554	119	3.3%	3469	3492	23	0.7%	-2.7

Luka w VAT w państwach UE w latach 2016-2017 (2)

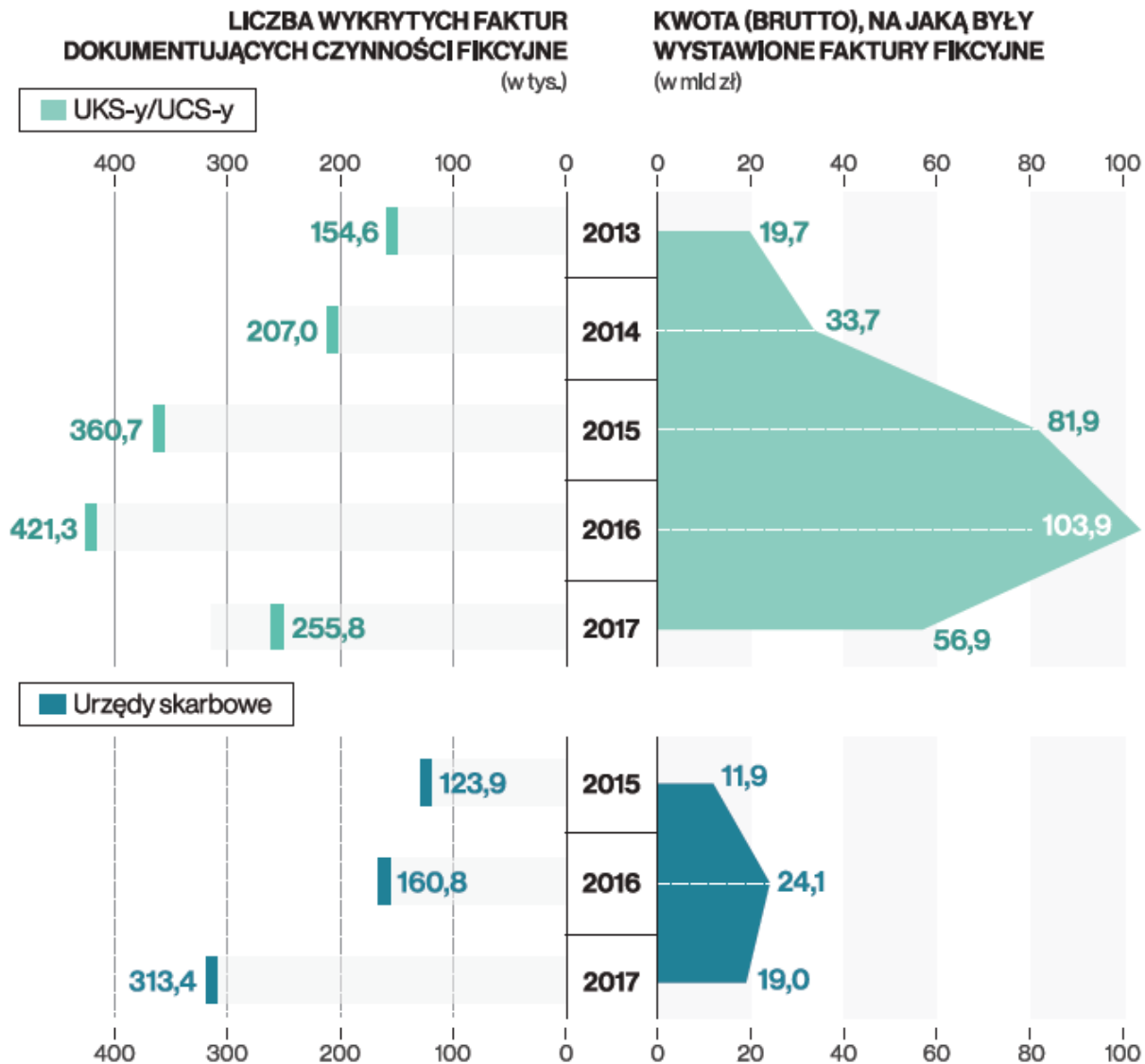
(jako % dochodów potencjalnych)

MS	2016				2017				VAT Gap Change (pp)
	Revenues	VTTL	VAT Gap	VAT Gap (%)	Revenues	VTTL	VAT Gap	VAT Gap (%)	
HU	10587	12400	1813	14.6%	11725	13617	1893	13.9%	-0.7
MT	712	783	71	9.1%	810	823	13	1.6%	-7.5
NL	47849	50755	2906	5.7%	49900	52644	2744	5.2%	-0.5
AT	27301	29685	2384	8.0%	28304	30748	2444	7.9%	-0.1
PL	30838	38599	7761	20.1%	36330	42094	5764	13.7%	-6.4
PT	15767	18069	2301	12.7%	16809	18738	1929	10.3%	-2.4
RO	10968	17169	6201	36.1%	11650	18063	6413	35.5%	-0.6
SI	3316	3555	239	6.7%	3479	3606	128	3.5%	-3.2
SK	5420	7294	1874	25.7%	5917	7708	1791	23.2%	-2.5
FI	19694	21293	1599	7.5%	20404	22026	1622	7.4%	-0.1
SE	42770	43484	714	1.6%	44115	44769	654	1.5%	-0.2
UK	163344	183224	19880	10.9%	161509	180708	19199	10.6%	-0.2
Total EU-28	1043219	1188647	145428	12.2%	1085899	1223369	137470	11.2%	-1.0

Pakiet zmian systemowych służących przeciwdziałaniu wyłudzeniom podatku VAT

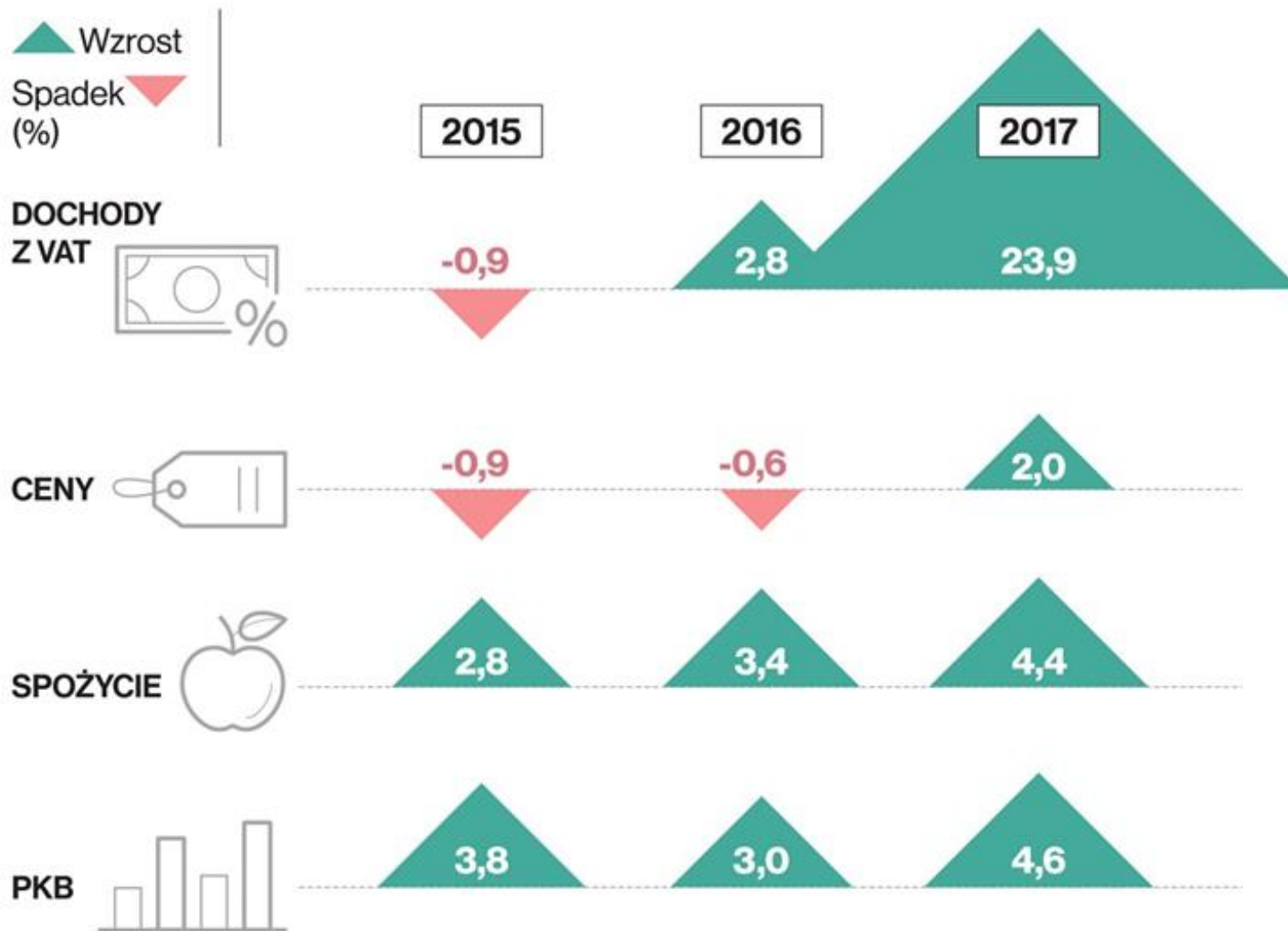

Liczba wykrytych przez służby skarbowe faktur dokumentujących czynności fikcyjne oraz kwota (brutto) na jaką były wystawione

Źródło: NIK.

Zmiany wybranych wielkości makroekonomicznych oraz dochodów z VAT

Wartości teoretycznych i faktycznych wpływów z VAT oraz luki w VAT w Polsce (mln PLN)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
VTTL	158882	162359	165817	168416	179194	190246
o/w liability on household final consumption	109749	112465	114399	118645	125895	
o/w liability on government and NPISH final consumption	6716	7113	7380	7574	7974	
o/w liability on intermediate consumption	22919	22939	24649	25852	26848	
o/w liability on GFCF	15306	16875	17038	13879	15976	
o/w net adjustments	4191	2967	2351	2467	2502	
VAT Revenue	116607	122671	125836	134554	154656	172210
VAT GAP 	42275	39689	39981	33862	24538	
VAT GAP as a percent of VTTL	27%	24%	24%	20%	14%	9%

Źródło: CASE 2019.

VTTL

VAT Total Tax Liability

NPISH
GFCF

Non-Profit Institutions Serving Households
Gross Fixed Capital Formation

o/w

of which

Wydatki budżetowe w Polsce, 2013

2016
(w mld zł)

Wyszczególnienie	Wysokość wydatków (w mld PLN)	w %	
Rolnictwo i łowiectwo	10,0	3,1%	6,9
Transport i łączność	9,0	2,8%	11,1
Gospodarka mieszkaniowa	2,3	0,7%	
Nauka	4,8	1,5%	5,5
Administracja publiczna	12,7	4,0%	13,3
Urzędy	2,0	0,6%	
Obrona narodowa	20,1	6,3%	28,3
Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	74,8	23,3%	84,6
Bezpieczeństwo publiczne	13,6	4,2%	14,3
Wymiar sprawiedliwości	10,5	3,3%	11,5
Obsługa długu publicznego	42,5	13,2%	32,1
Różne rozliczenia*	71,2	22,2%	74,0
Oświata i wychowanie	2,4	0,7%	
Szkolnictwo wyższe	13,2	4,1%	15,4
Ochrona zdrowia	7,5	2,3%	8,3
Pomoc społeczna	14,3	4,5%	34,2
Poz. zad. w zakresie polityki społ.	3,6	1,1%	
Kultura	1,6	0,5%	
Inne wydatki	5,2	1,6%	
WYDATKI OGÓŁEM	321,3	100,0%	360,8

*Różne rozliczenia to głównie Subwencje Ogólne dla Jednostek Samorządu Terytorialnego (51,3 mld PLN; w tym subwencja oświatowa 39,5 mld PLN) oraz Środki Własne Unii Europejskiej (18,1 mld PLN).

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018		
	Budżet państwa i budżet środków europejskich				Budżet państwa	Budżet środków europejskich
	mld zł				%	
OGÓŁEM	399,4	412,5	423,8	457,3	85,4	14,6
Różne rozliczenia, z tego:	81,3	80,3	82,9	98,4	80,4	19,6
Subwencja ogólna dla jst	51,3	53,0	54,3	56,4	100	0
Rozliczenia z budżetem ogólnym Unii Europejskiej	18,2	19,2	15,7	18,7	100	0
Regionalne Programy Operacyjne	9,8	7,1	10,6	20,6	6,3	93,7
Pozostałe	2,1	1,0	2,3	2,7	100	0
Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	82,1	84,6	78,3	76,8	100	0
Rodzina	(-)	(-)	39,3	39,9	100	0
Obrona narodowa	29,4	28,3	29,8	34,8	100	0
Transport i łączność	25,4	23,9	24,6	30,8	56,6	43,4
Rolnictwo i łowiectwo	32,5	30,5	24,3	29,7	33,5	66,5
Obsługa długu publicznego	29,2	32,1	29,6	29,5	100	0
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	14,3	14,3	16,1	16,8	97,6	2,4
Szkolnictwo wyższe	16,3	15,7	16,0	16,5	97,5	2,5
Administracja publiczna	14,0	13,9	15,6	15,6	90,4	9,6
Wymiar sprawiedliwości	11,1	11,5	12,2	12,7	98,6	1,4
Ochrona zdrowia	7,8	8,5	10,1	11,7	91,3	8,7
Nauka	7,8	6,1	6,8	8,4	78,5	21,5
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	4,7	6,6	6,3	6,2	75,6	24,4
Pomoc społeczna	14,7	34,2	4,7	4,6	99,8	0,2
Oświata i wychowanie	4,1	3,9	4,2	4,4	87,5	12,5
Przetwórstwo przemysłowe	7,1	3,4	4,8	4,3	19,5	80,5
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1,0	2,1	1,5	4,2	38,4	61,6
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2,3	2,7	3,5	2,8	83,6	16,4
Pozostałe działy	14,4	10,8	10,1	9,3	85,4	14,6

Wydatki budżetowe w Polsce

Wydatki publiczne jako % nominalnego PKB

Źródło: OECD.

Country	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Australia	33,1	33,5	33,3	33,1	33,2	34,0	36,8	36,3	35,2	35,7	35,1	36,3	36,2	..	
Austria	51,3	53,9	50,0	49,1	48,6	49,5	52,8	52,8	50,7	51,7	51,3	52,6	51,0	50,3	49,1
Belgium	51,0	49,2	51,9	48,5	48,2	49,8	53,7	52,6	53,6	55,1	54,7	54,3	53,7	53,0	52,1
Canada	40,2	39,0	38,4	38,6	38,6	39,2	43,7	43,3	41,9	41,5	41,1	40,4	
Czech Republic	50,0	43,3	43,0	41,9	41,0	41,2	44,6	43,8	43,2	44,5	42,3	42,9	41,7	39,4	39,0
Denmark	55,1	54,6	52,8	51,6	50,8	51,5	58,1	57,7	57,7	59,4	57,2	58,9	54,5	52,7	51,2
Estonia	34,8	34,0	33,6	33,6	34,0	39,7	44,7	40,5	37,6	39,5	38,3	37,5	39,6	39,5	39,0
Finland	50,3	50,3	50,4	49,2	47,4	49,3	56,2	55,8	55,2	56,7	58,5	59,3	57,1	55,9	53,7
France	53,4	53,3	53,6	52,9	52,6	53,3	56,7	56,6	55,9	56,7	57,0	56,7	56,6	56,4	56,4
Germany	48,4	47,2	47,0	45,3	43,5	44,1	48,3	48,0	45,2	44,7	44,6	44,9	43,8	43,9	44,4
Greece	44,9	45,8	44,6	45,4	47,5	50,6	54,0	51,4	51,9	53,4	58,5	46,6	53,5	49,1	47,3
Hungary	49,4	49,1	50,1	51,9	50,4	49,2	51,2	49,8	49,9	48,7	49,7	49,1	50,1	46,6	46,4
Iceland	45,6	44,0	42,2	41,6	42,3	57,7	51,0	51,6	47,4	47,4	46,3	46,7	42,5	45,0	43,3
Ireland	33,2	33,6	33,9	34,4	36,7	42,8	48,2	65,5	47,1	42,6	42,9	40,8	28,8	27,3	26,0
Italy	48,0	47,6	47,9	48,4	47,6	48,6	51,9	50,5	49,7	50,6	50,6	50,6	50,2	49,1	48,4
Japan	37,8	36,6	36,4	36,0	35,8	36,9	41,9	40,7	41,9	42,0	43,1	42,3	39,4	39,0	38,9
Korea	29,5	26,8	27,3	28,4	29,1	31,0	33,5	31,0	32,3	32,7	33,1	32,9	32,3	32,3	
Luxembourg	41,8	42,6	41,5	38,6	36,3	39,1	45,2	43,6	42,6	43,9	43,6	43,8	42,0	41,9	41,9
Netherlands	47,0	46,1	44,8	45,5	45,2	46,2	51,4	51,3	49,8	50,4	49,7	50,1	44,5	43,1	42,4
New Zealand	37,3	36,9	38,1	39,4	39,3	41,7	42,5	48,5	45,1	43,6	43,2	41,3	
Norway	48,2	45,1	41,8	40,0	40,3	39,8	46,2	45,2	43,9	43,3	44,7	45,0	48,8	50,8	50,1
Poland	44,7	42,6	43,4	43,9	42,2	43,2	44,6	45,4	43,4	42,2	42,0	41,7	41,5	41,1	41,1
Portugal	44,7	45,4	46,6	45,2	44,4	44,8	49,8	51,5	49,3	47,4	48,7	48,3	48,2	44,7	45,4
Slovak Republic	40,1	37,7	38,0	36,5	34,2	34,9	41,6	39,8	38,9	38,2	38,7	38,9	45,1	41,5	40,4
Slovenia	46,2	45,6	45,1	44,3	42,3	44,1	48,7	49,5	49,9	48,4	59,4	49,8	47,7	45,1	43,2
Spain	38,4	38,9	38,4	38,4	39,2	41,4	46,2	46,3	45,7	47,8	44,8	42,9	43,7	42,2	41,2
Sweden	55,6	54,2	53,9	52,7	50,9	51,8	54,9	52,4	51,5	51,9	52,8	52,4	49,6	49,7	48,9
Switzerland	36,3	35,9	35,2	33,2	32,1	32,1	34,1	33,9	33,7	34,1	34,0	33,6	34,0	34,3	34,1
United Kingdom	41,8	42,7	43,4	43,6	43,4	47,2	50,8	49,8	48,2	48,2	47,1	46,5	42,2	41,4	40,4
United States	36,8	36,5	36,5	36,4	37,1	39,2	43,2	42,8	41,6	40,1	39,0	38,0	37,4	37,7	37,9

Struktura wydatków sektora rządowego w krajach OECD, 2015

	General public services	Defence	Public order and safety	Economic affairs	Environmental protection	Housing and community amenities	Health	Recreation, culture and religion	Education	Social protection
Australia	12.5	4.4	4.9	10.0	2.4	1.6	19.4	2.0	14.6	28.2
Austria	13.3	1.1	2.7	11.9	0.9	0.7	15.5	2.4	9.6	42.0
Belgium	15.1	1.6	3.3	12.0	1.6	0.6	14.2	2.2	11.9	37.5
Czech Republic	10.3	2.2	4.4	15.6	2.6	1.6	18.2	3.2	11.8	30.1
Denmark	13.5	2.0	1.8	6.7	0.8	0.4	15.6	3.2	12.8	43.0
Estonia	10.6	4.7	4.5	11.8	1.7	0.9	13.7	4.9	15.1	32.1
Finland	14.9	2.4	2.2	8.3	0.4	0.7	12.6	2.6	11.0	44.9
France	11.0	3.1	2.9	10.0	1.8	1.9	14.3	2.3	9.6	43.1
Germany	13.5	2.3	3.6	7.1	1.4	0.9	16.3	2.3	9.6	43.1
Greece	17.8	4.9	3.8	16.0	2.7	0.4	8.2	1.3	7.8	37.0
Hungary	17.8	1.1	4.1	17.3	2.5	2.2	10.6	4.3	10.3	29.9
Iceland	18.0	0.0	3.6	11.6	1.3	1.1	17.4	7.5	17.4	22.1
Ireland	13.9	1.2	3.7	11.5	1.4	2.0	19.3	2.0	12.4	32.7
Israel	13.6	14.9	3.9	5.9	1.2	0.1	12.7	3.5	17.1	27.0
Italy	16.6	2.4	3.7	8.1	1.9	1.2	14.1	1.5	7.9	42.6
Japan	10.4	2.3	3.2	9.5	2.9	1.7	19.4	0.9	8.7	40.7
Korea	16.6	7.8	4.0	16.1	2.5	2.6	12.5	2.1	16.3	19.4
Latvia	14.0	2.7	5.4	11.5	1.9	2.6	10.3	4.4	16.2	31.0
Luxembourg	10.5	0.7	2.4	11.9	2.6	1.2	10.9	2.8	12.4	44.8
Netherlands	11.1	2.5	4.0	8.8	3.2	0.7	17.7	3.1	12.0	36.8
Norway	9.6	3.1	2.2	10.5	1.8	1.5	17.2	3.0	11.2	39.8
Poland	11.8	3.8	5.3	11.1	1.5	1.7	11.2	2.7	12.6	38.3
Portugal	16.8	2.2	4.3	10.5	0.8	1.0	12.7	1.6	12.4	37.8
Slovak Republic	14.2	2.3	5.2	13.9	2.3	1.9	15.7	2.3	9.3	33.0
Slovenia	14.2	1.8	3.2	12.4	2.1	1.3	14.0	3.4	11.6	36.1
Spain	14.9	2.2	4.6	10.0	2.0	1.1	14.2	2.6	9.3	39.1
Sweden	14.1	2.3	2.6	8.4	0.6	1.5	13.8	2.2	13.0	41.6
Switzerland	12.6	2.8	5.0	11.0	2.1	0.6	6.5	2.4	17.2	39.9
United Kingdom	10.6	5.0	4.7	7.1	1.8	1.1	17.8	1.5	12.0	38.4
United States	13.8	8.8	5.4	8.7	0.0	1.4	24.2	0.7	16.2	20.8
OECD	13.2	5.1	4.3	9.3	1.3	1.4	18.7	1.5	12.6	32.6

Źródło: OECD, Government at a Glance, 2017.

Wydatki publiczne na badania i rozwój (w % PKB)

Kraj	2001	2003	2005	2007	2009	2011
Australia	0,67	0,68	0,70	0,75	0,78	..
Austria	0,78	0,77	0,88	0,81	0,95	0,99
Belgium	0,46	0,44	0,45	0,42	0,51	0,52
Canada	0,59	0,62	0,63	0,61	0,66	0,61
Czech Republic	0,50	0,50	0,55	0,61	0,65	0,68
Denmark	0,67	0,70	0,68	0,67	0,83	0,86
Estonia	0,36	0,37	0,40	0,49	0,69	0,78
Finland	0,85	0,88	0,89	0,83	0,95	0,95
France	0,81	0,85	0,81	0,79	0,88	0,80
Germany	0,78	0,79	0,71	0,70	0,84	0,86
Greece	0,27	0,27	0,28	0,33
Hungary	0,50	0,54	0,47	0,44	0,49	0,46
Iceland	1,00	1,13	1,12	1,04	1,13	1,04
Ireland	0,28	0,35	0,40	0,42	0,50	0,46
Israel	0,87	0,81	0,60	0,55	0,52	0,48
Italy	0,55	0,52	0,53	0,53
Japan	0,58	0,57	0,55	0,54	0,59	0,56
Korea	0,62	0,59	0,64	0,80	0,98	1,01
Luxembourg	..	0,18	0,26	0,29	0,42	0,44
Mexico	0,21	0,22	0,20	0,19	0,23	0,25
Netherlands	0,75	0,77	0,74	0,69	0,74	0,72
New Zealand	0,52	0,51	0,49	0,50	0,57	0,52
Norway	0,61	0,69	0,66	0,72	0,82	0,77
Poland	0,40	0,34	0,33	0,33	0,41	0,43
Portugal	0,47	0,43	0,43	0,52	0,74	0,64
Slovak Republic	0,26	0,29	0,29	0,25	0,24	0,34
Slovenia	0,55	0,48	0,53	0,52	0,66	0,78
Spain	0,36	0,42	0,48	0,55	0,66	0,60
Sweden	0,92	0,92	0,87	0,85	0,99	0,94
Switzerland	0,64	..	0,66	..
Turkey	0,26	0,28	0,30	0,34	0,29	0,25
United Kingdom	0,51	0,55	0,56	0,54	0,59	0,54
United States	0,73	0,78	0,77	0,77	0,92	0,86

Źródło: OECD.

Rodzaje deficytów budżetowych

Rodzaj deficytu	Opis
Deficyt rzeczywisty	- faktyczna różnica między wydatkami i dochodami państwa w roku bieżącym
Deficyt strukturalny	- symulowana, hipotetyczna różnica między wydatkami i dochodami państwa realizowanymi w warunkach pełnego wykorzystania mocy wytwórczych
Deficyt cykliczny	- deficyt budżetowy powstały pod wpływem cyklu koniunkturalnego

Saldo budżetu / PKB (w %), 1994-1998

Kraj	1994	1995	1996	1997	1998*
Belgia	-4,9	-3,9	-3,2	-2,1	-1,7
Grecja	-10,0	-10,3	-7,5	-4,0	-2,2
Hiszpania	-6,3	-7,3	-4,6	-2,6	-2,2
Francja	-5,8	-4,9	-4,1	-3,0	-2,9
Włochy	-9,2	-7,7	-6,7	-2,7	-2,5
Szwecja	-10,3	-6,9	-3,5	-0,8	0,5
W. Brytania	-6,8	-5,5	-4,8	-1,9	-0,6
EU	-5,4	-5,0	-4,2	-2,4	-1,9

Traktat z Maastricht, oficjalnie Traktat o Unii Europejskiej
podpisany 7 lutego 1992 w Maastricht w Holandii
[wszedł w życie 1 listopada 1993 roku]

Saldo finansów publicznych (jako % PKB)

Źródło: OECD 2019.

Country	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Australia	0,7	-3,9	-5,6	-4,5	-4,5	-2,9	-3,0	-2,6	-2,9	-1,8	-0,8	
Austria	-1,4	-1,5	-5,4	-4,5	-2,6	-2,2	-1,4	-2,7	-1,1	-1,6	-0,7	0,2
Belgium	0,1	-1,1	-5,4	-4,0	-4,1	-4,2	-3,1	-3,1	-2,5	-2,6	-0,8	-0,7
Canada	1,8	0,2	-3,9	-4,8	-3,3	-2,5	-1,9	-0,5	-1,3	-2,0	-0,3	-0,4
Czech Republic	-0,7	-2,1	-5,5	-4,4	-2,7	-3,9	-1,3	-1,9	-0,6	0,6	1,6	1,1
Denmark	5,0	3,2	-2,8	-2,7	-2,1	-3,5	-1,0	1,4	-1,3	-0,9	1,5	0,6
Estonia	2,7	-2,7	-2,2	0,2	1,2	-0,3	-0,2	0,7	0,1	0,3	-0,8	-0,6
Finland	5,1	4,2	-2,5	-2,6	-1,0	-2,2	-2,6	-3,2	-2,7	-1,9	-0,7	-0,8
France	-2,5	-3,2	-7,2	-6,8	-5,1	-4,8	-4,0	-3,9	-3,6	-3,4	-2,8	-2,5
Germany	0,2	-0,2	-3,2	-4,2	-1,0	0,0	-0,2	0,3	0,7	0,8	1,2	1,9
Greece	-6,7	-10,2	-15,1	-11,2	-10,3	-8,9	-13,2	-3,7	-5,9	0,7	0,7	1,0
Hungary	-5,1	-3,6	-4,6	-4,5	-5,5	-2,3	-2,6	-2,1	-1,6	-1,9	-2,4	-2,3
Iceland	4,9	-13,0	-9,7	-9,8	-5,6	-3,7	-1,8	-0,1	-0,8	12,4	0,5	0,8
Ireland	0,3	-7,0	-13,8	-32,1	-12,7	-8,1	-5,7	-3,7	-2,0	-0,6	-0,3	0,0
Italy	-1,5	-2,7	-5,3	-4,3	-3,7	-2,9	-2,9	-3,0	-2,7	-2,4	-2,4	-2,2
Japan	-2,8	-4,1	-9,8	-9,2	-9,1	-8,3	-7,6	-5,4	-3,5	-3,5	-3,0	
Korea	4,2	2,3	-1,3	1,0	1,0	1,0	1,3	1,3	1,4	2,4	2,8	
Luxembourg	4,2	3,3	-0,7	-0,7	0,5	0,3	1,0	1,4	1,4	1,6	1,4	2,7
Netherlands	0,2	0,2	-5,4	-5,0	-4,3	-3,9	-2,4	-2,3	-2,1	0,4	1,3	1,5
New Zealand	4,3	0,5	-2,8	-7,0	-4,0	-2,2	-0,5	0,3	0,0	1,2	1,2	
Norway	17,1	18,7	10,3	11,0	13,5	13,9	10,8	8,8	6,0	3,1	5,0	8,1
Poland	-1,9	-3,6	-7,3	-7,3	-4,8	-3,7	-4,1	-3,5	-2,6	-2,4	-1,5	-0,2
Portugal	-3,0	-3,8	-9,8	-11,2	-7,4	-5,7	-4,8	-7,2	-4,4	-2,0	-3,0	-0,5
Slovak Republic	-2,0	-2,4	-7,8	-7,5	-4,3	-4,3	-2,7	-2,7	-2,7	-1,7	-1,0	-1,1
Slovenia	-0,1	-1,4	-5,9	-5,6	-6,7	-4,1	-15,1	-5,4	-2,9	-1,8	0,0	0,8
Spain	1,9	-4,4	-11,0	-9,4	-9,6	-10,5	-7,0	-6,0	-5,1	-4,5	-3,0	-2,5
Sweden	3,3	2,0	-0,7	-0,1	-0,2	-1,0	-1,4	-1,6	0,3	0,9	1,4	0,8
Switzerland	0,9	2,1	0,8	0,3	0,8	0,3	-0,5	-0,3	1,1	0,3	1,2	1,4
United Kingdom	-2,7	-5,2	-10,1	-9,5	-7,5	-8,2	-5,6	-5,7	-4,4	-3,0	-2,4	-2,3
United States	-3,6	-7,0	-12,7	-12,0	-10,6	-8,9	-5,4	-4,8	-4,2	-5,4	-4,3	-6,6

Stan finansów publicznych w Polsce

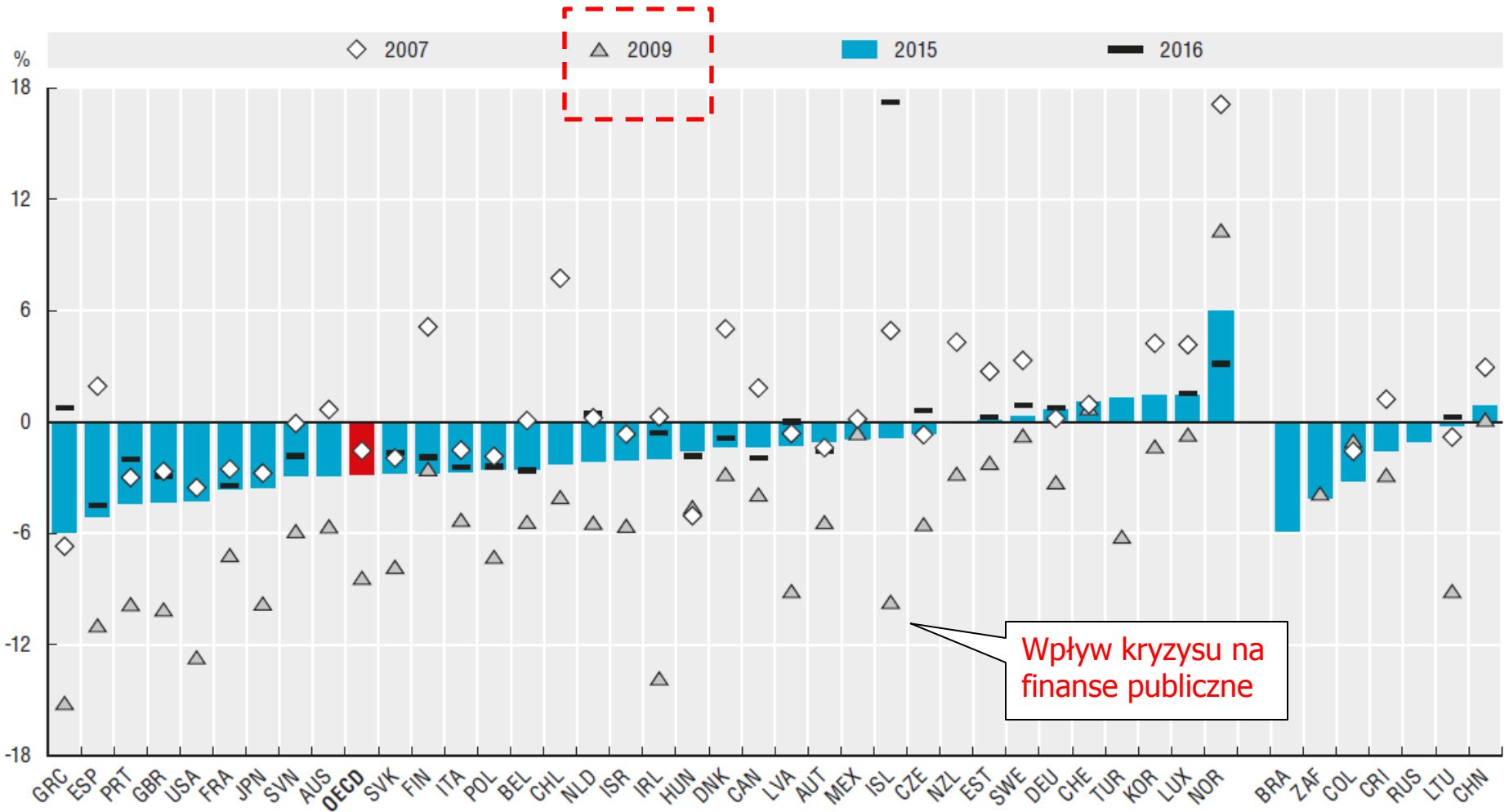
Wyszczególnienie		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Wynik (saldo) budżetu państwa	w mln zł	-44 591	-25 124	-30 407	-42 194	-28 977	-42 607	-46 159	-25 369	-10 406
	w % PKB	-3,1	-1,6	-1,9	-2,5	-1,7	-2,4	-2,6	-1,3	-0,5
Wynik (saldo) sektora finansów publicznych	w mln zł	-85 106	-56 337	-37 560	-48 354	-39 615	-43 990	-46 065	-14 152	3 690
	w % PKB	-5,9	-3,6	-2,3	-2,9	-2,3	-2,4	-2,5	-0,7	0,2%
Zadłużenie sektora finansów publicznych ogółem	w mln zł	747 899	815 346	840 477	882 293	826 775	877 282	965 201	961 819	984 320
	w % PKB	51,7	52,0	51,6	53,3	48,1	48,8	52,1	48,5	48,6

Źródło: GUS.

Przyczyny powstawania długu publicznego

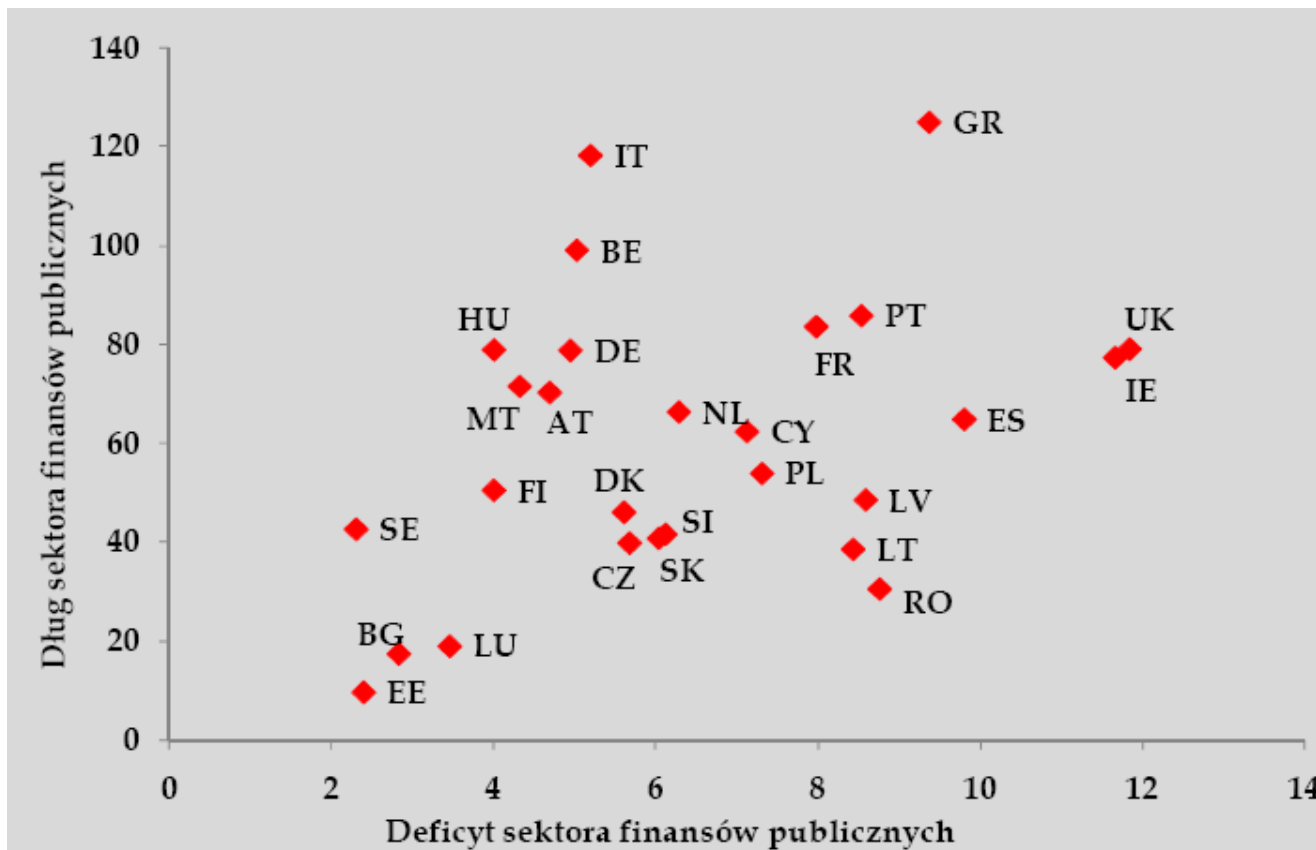
- Brak długu, jeżeli budżet jest zawsze zbilansowany
 $G - T = 0 \rightarrow \Delta D = 0$
- Dług (D) pojawia się i rośnie jeżeli $G > T$
- Zmiany długu wynikają z dwóch czynników
Podstawowego deficytu ($\Delta D = G - T$)
Kosztów obsługi długu $r * D$
 $\Delta D = (G - T) + r * D$

Saldo finansów publicznych w krajach OECD

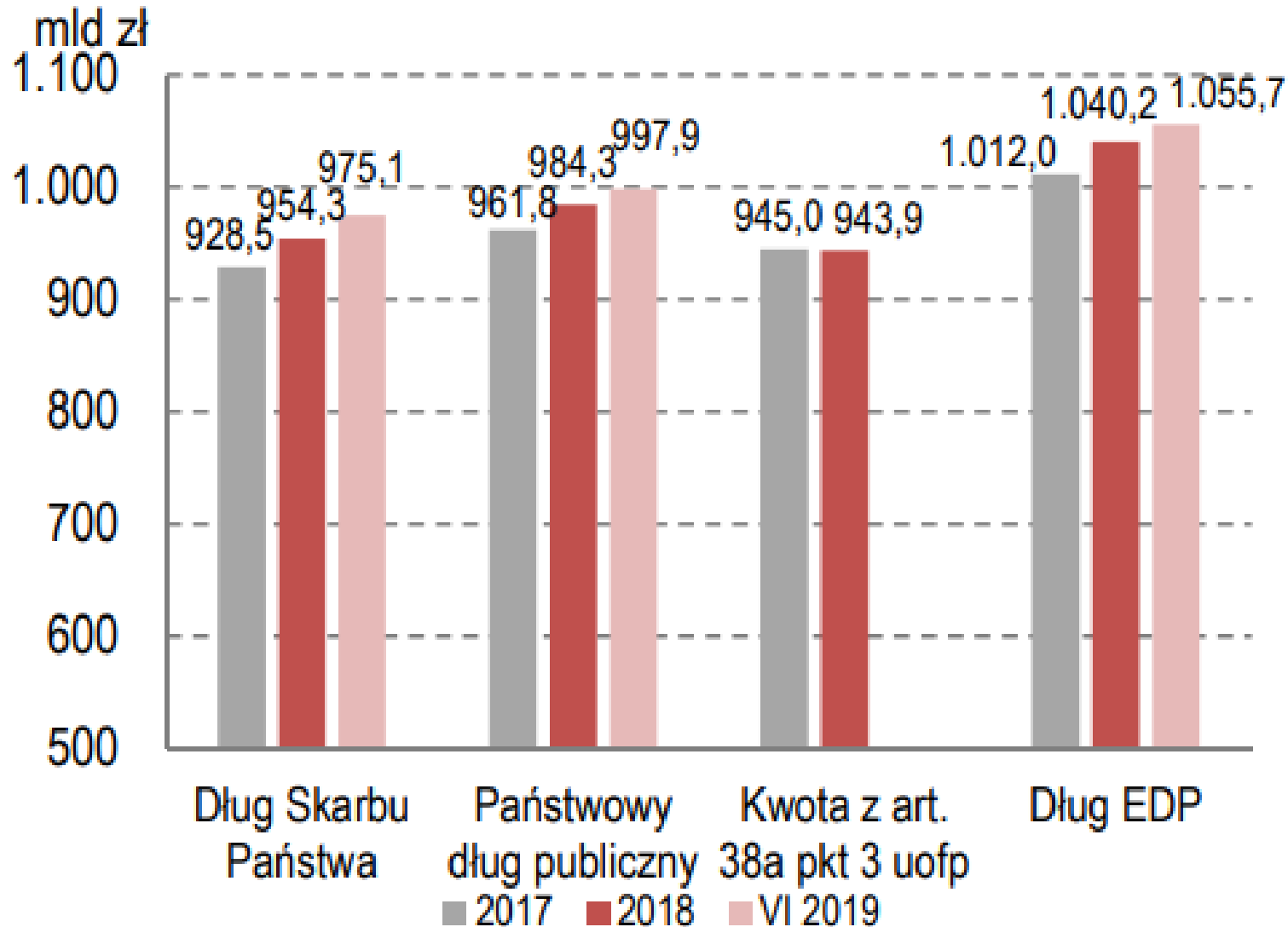
Źródło: OECD, Government at a Glance, 2017.

Deficyt i dług sektora finansów publicznych w UE, 2010

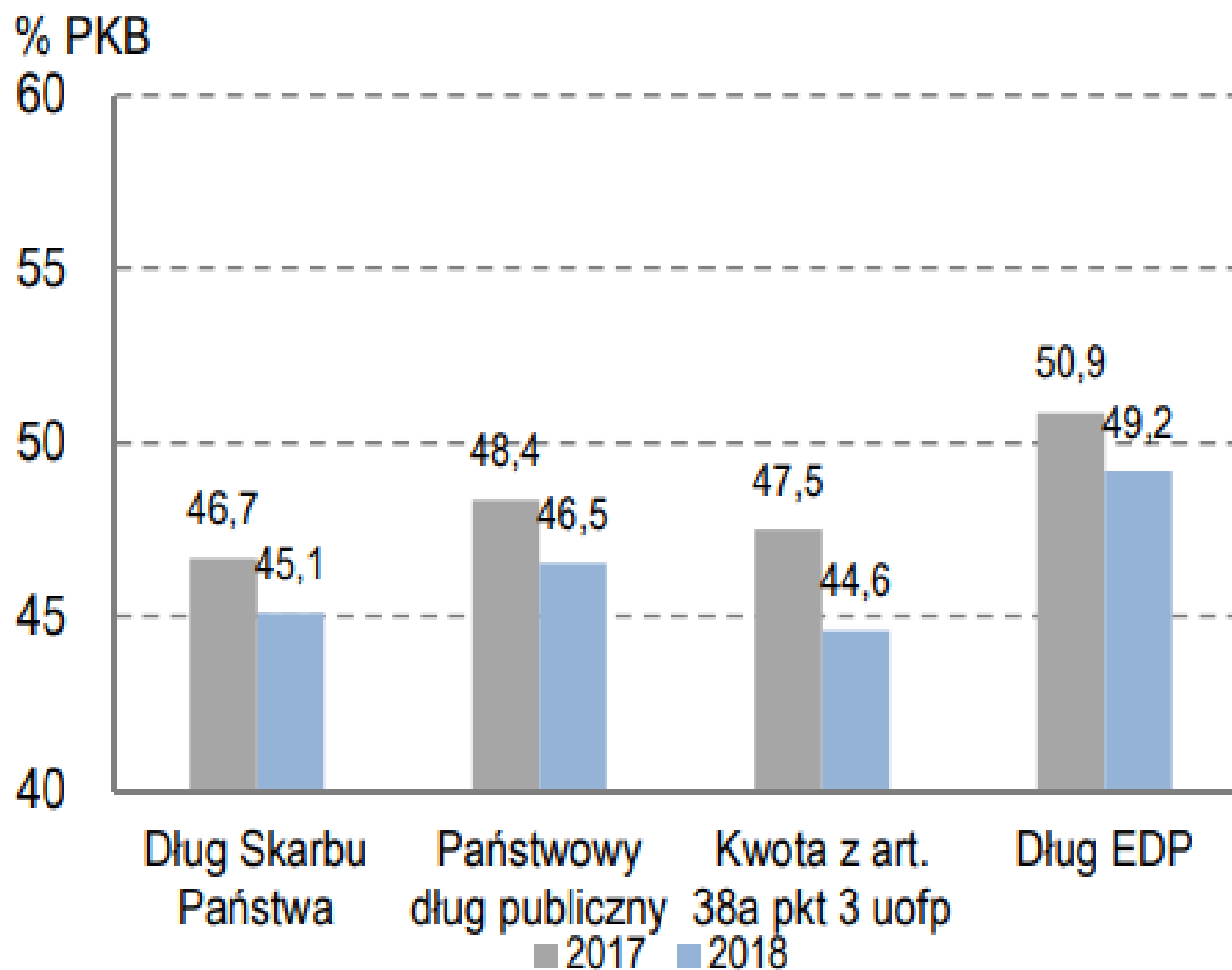
Deficyt sektora finansów publicznych w Irlandii w 2010 r. w związku z dodatkową pomocą państwa dla sektora finansowego wyniósł **30,8% PKB**, a dług publiczny sięgnął **98% PKB**.

Dług publiczny w Polsce, VI.2019

Źródło: Ministerstwo Finansów, Strategia zarządzania długiem 2020-2023.

Dług publiczny jako % PKB, Polska 2017-2018

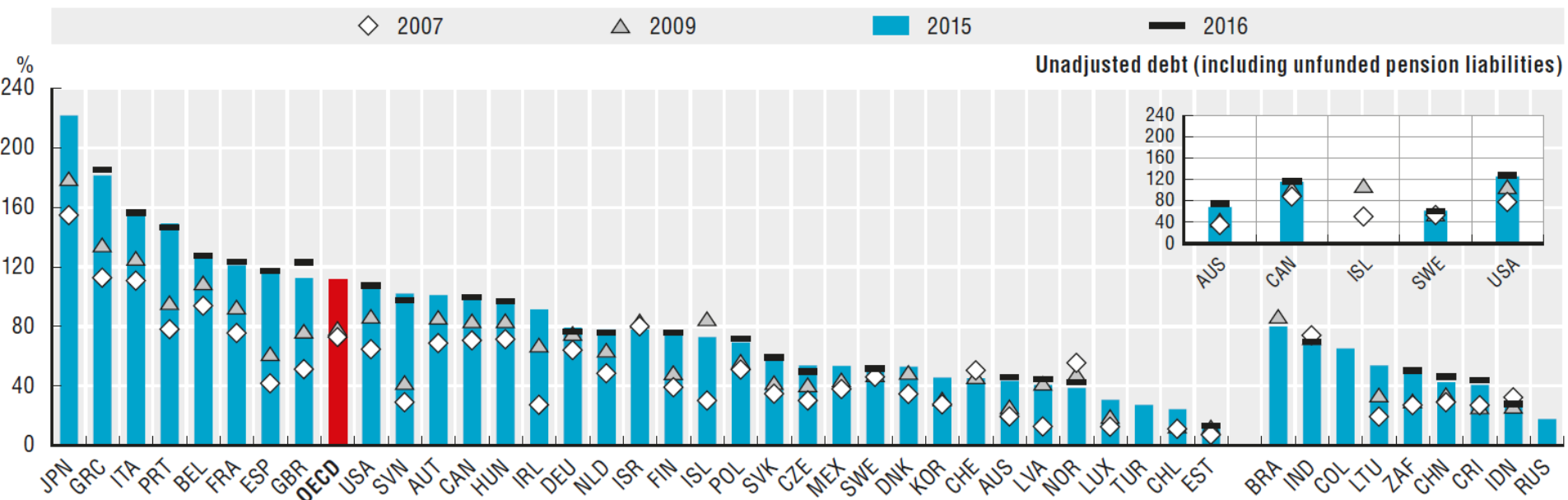

Źródło: Ministerstwo Finansów, Strategia zarządzania długiem 2020-2023.

Zadłużenie Skarbu Państwa, Polska 2001-2019

Rok	Zadłużenie Skarbu Państwa (w mln PLN)	I. Zadłużenie krajowe Skarbu Państwa	II. Zadłużenie zagraniczne Skarbu Państwa
XII 2001	283 938	185 029	98 909
XII 2002	327 904	219 347	108 557
XII 2003	378 944	251 166	127 778
XII 2004	402 860	291 659	111 202
XII 2005	440 167	315 479	124 689
XII 2006	478 526	352 328	126 198
XII 2007	501 531	380 409	121 122
XII 2008	569 946	420 202	149 744
XII 2009	631 534	462 761	168 773
XII 2010	701 851	507 010	194 840
XII 2011	771 130	524 693	246 438
XII 2012	793 853	542 969	250 884
XII 2013	838 024	584 271	253 752
XII 2014	779 938	503 079	276 859
XII 2015	834 551	543 262	291 288
XII 2016	928 666	609 203	319 463
XII 2017	928 473	644 533	283 940
XII 2018	954 269	674 422	279 847
VIII 2019	977 610	706 223	271 388

Dług publiczny w krajach OECD

Źródło: OECD, Government at a Glance, 2017.

Dług publiczny w USA, 03.11.2019

U.S. NATIONAL DEBT CLOCK
The Outstanding Public Debt as of 03.11.2019:

\$ 23,010,199,842,635

Debt per citizen **\$69,731.**

Debt per taxpayer **\$186,576.**

Dług publiczny (kwota w walucie krajowej i % PKB)

Źródło:
Eurostat.

		Millions of national currency			% of GDP		
		2018Q2	2019Q1	2019Q2	2018Q2	2019Q1	2019Q2
EA19	euro	9 944 139	10 072 422	10 124 233	87.3	86.5	86.4
EU28	euro	12 762 272	12 994 329	12 992 775	81.5	81.1	80.5
Belgium	euro	470 788	477 730	478 025	105.9	105.3	104.7
Bulgaria	BGN	24 802	23 495	23 490	23.5	20.9	20.4
Czechia	CZK	1 828 892	1 836 161	1 817 058	35.3	34.0	33.1
Denmark	DKK	767 309	752 606	783 415	35.1	33.5	34.6
Germany	euro	2 081 161	2 078 699	2 069 640	63.0	61.7	61.2
Estonia	euro	2 172	2 130	2 519	8.8	8.0	9.3
Ireland	euro	214 637	215 096	213 784	68.3	65.4	63.9
Greece	euro	323 401	337 412	335 518	177.5	182.1	180.2
Spain	euro	1 165 928	1 200 445	1 210 915	98.6	98.9	98.9
France	euro	2 301 143	2 358 865	2 375 429	99.0	99.7	99.6
Croatia	HRK	286 445	289 327	297 908	76.7	74.9	76.4
Italy	euro	2 388 420	2 414 830	2 442 280	136.0	136.6	138.0
Cyprus	euro	20 924	21 999	23 003	100.9	103.2	107.2
Latvia	euro	10 384	11 151	10 993	37.3	37.7	36.7
Lithuania	euro	15 235	15 640	16 911	34.9	34.0	36.1
Luxembourg	euro	12 570	12 634	12 590	21.5	20.8	20.3
Hungary	HUF	29 761 870	30 278 924	30 421 657	73.5	69.5	68.2
Malta	euro	5 774	5 827	5 832	49.1	46.4	45.7
Netherlands	euro	408 098	398 064	403 601	53.9	50.9	50.9
Austria	euro	289 423	283 034	281 836	76.5	72.7	71.8
Poland	PLN	1 033 386	1 055 838	1 050 870	50.5	49.1	48.1
Portugal	euro	250 906	254 603	251 348	125.7	123.7	121.2
Romania	RON	305 853	329 393	337 852	34.3	34.1	34.2
Slovenia	euro	32 308	31 564	31 803	72.9	68.1	67.7
Slovakia	euro	45 495	44 887	44 829	52.0	49.0	48.4
Finland	euro	136 749	138 610	144 173	59.4	58.7	60.5
Sweden	SEK	1 823 492	1 778 622	1 757 614	38.5	36.4	35.6
United Kingdom	GBP	1 799 132	1 821 919	1 850 834	85.6	84.2	85.0